

QUICKSCAN ECOLOGIE TRANSFERIUM
HEERDE

PROVINCIE GELDERLAND

DEFINITIEF

12 december 2008

074004624

B02042.100073.001

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doelstelling	3
1.3	Afbakening	3
1.4	Gebiedsbeschrijving	4
1.5	Voorgenomen ruimtelijke ingreep	5
2	Wettelijk kader	6
2.1	Natuurbescherming in Nederland	6
2.1.1	Natuurbeschermingswet 1998	6
2.1.2	Ecologische hoofdstructuur	7
2.1.3	Flora- en faunawet	8
3	Onderzoek gebiedenbescherming	10
3.1	Natura 2000-gebied Veluwe	10
3.1.1	Effectbeschrijving	12
3.1.2	Toetsing van effecten	12
3.2	Ecologische hoofdstructuur	12
3.2.1	Effectbeschrijving	13
3.2.2	Toetsing van effecten	13
4	Onderzoek soortenbescherming	14
4.1	Beschermde soorten	14
4.1.1	Vaatplanten	14
4.1.2	Broedvogels	14
4.1.3	Zoogdieren	14
4.1.4	Amfibieën en reptielen	15
4.1.5	Reptielen	15
4.1.6	Vissen	15
4.1.7	Ongewervelden	15
4.2	Mogelijke gevolgen voor beschermde soorten	15
4.3	Toetsing aan Flora- en faunawet	16
4.4	Voorkomen en beperken van schade	16
4.5	Mogelijkheden voor vrijstellingen en ontheffingen	17
5	Conclusies en aanbevelingen	19
5.1	Gebiedsbescherming	19
5.2	Soortenbescherming	19
5.3	Aanbevelingen	19
Bijlage 1	Bronnen	20

HOOFDSTUK

1 Inleiding

1.1AANLEIDING

De Provincie Gelderland heeft plannen voor de aanleg van een transferium / carpoolplaats bij afslag Heerde-Zuid langs de A50. Elke ruimtelijke ingreep vraagt een zorgvuldige ruimtelijke afweging waarbij onder andere de natuurwaarden meewegen. Provincie Gelderland heeft ARCADIS verzocht te beoordelen of er door de voorgenomen ruimtelijke ingrepen belemmeringen op kunnen treden met betrekking tot wettelijk beschermde soorten en gebieden.

1.2DOELSTELLING

Om helder te krijgen of er verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden gaan worden en of daarvoor een ontheffing noodzakelijk is, dient antwoord gegeven te worden op de volgende vragen:

- § Zijn er mogelijk beschermde planten of dieren in het studiegebied aanwezig, en zo ja, welke?
- § Kunnen er verboden handelingen met betrekking tot de Flora- en faunawet plaatsvinden op beschermde soorten ten gevolge van de uitvoering van het project?
- § Is het mogelijk deze verboden handelingen te voorkomen door het treffen van (beschermende) maatregelen?
- § Is het noodzakelijk een nader onderzoek uit te voeren en een ontheffing aan te vragen?

Naast de Flora- en faunawet wordt aangegeven of effecten op kunnen treden op beschermde gebieden (Natuurbeschermingswet 1998 en Ecologische Hoofdstructuur).

1.3AFBAKENING

Bij een quickscan worden, op basis van bestaande verspreidingsgegevens en een éénmalig veldonderzoek, uitspraken gedaan over de verwachting van het voorkomen van beschermde soorten. Er heeft een habitatgeschiktheidstoets plaatsgevonden. Het veldbezoek heeft niet de status van een complete inventarisatie.

De voorgenomen ruimtelijke ingrepen worden getoetst aan de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Vervolgens wordt bekeken of eventuele schadelijke effecten voorkomen kunnen worden met mitigerende maatregelen. Er wordt aangegeven of nader (veld)onderzoek noodzakelijk is. Indien beschermde soorten verwacht worden, is het noodzakelijk te bepalen of ze daadwerkelijk vóórkomen. Wanneer voor zwaardere beschermde soorten, tabel 2 en 3 –soorten van de Flora- en faunawet, verbodsbepalingen overtreden worden, dient een ontheffing aangevraagd te worden in het kader van Flora- en

faunawet. Voor de minder zwaar beschermde soorten, de soorten van tabel 1 van de Flora- en Faunawet geldt bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een algemene vrijstelling.

Naast de Flora- en faunawet is mogelijk de gebiedsbeschermende werking van de Natuurbeschermingswet 1998 en het provinciaal beleid (EHS) van toepassing. Er wordt aangegeven of de voorgenomen ruimtelijke ingrepen mogelijk een effect hebben op dergelijke gebieden.

1.4

GEBIEDSBESCHRIJVING

Het plangebied bevindt zich tussen de Eperweg (N794), A50 en enkele horecavoorzieningen aan de Eperweg (zie figuur 2.1). Het plangebied bestaat uit grasland, enkele droge greppels, een beekloop (Noordelijke horshoekerbeek), bosstroken en een transformatorhuisje.

Figuur 1.1

Plangebied (rode figuur) en aan te passen toegangswegen (rode lijnen).

Bron luchtfoto: google maps

De bermen langs de N794 zijn vrij voedselarm met soorten als sint janskruid, gewoon biggenkruid, jakobskruid en klein vogelpootje. In de beekloop is slechts spaarzaam watervegetatie aanwezig en de oevers zijn slecht ontwikkeld. De bosstroken hebben een ouderdom van 15-25 jaar met zomereik als dominante soort. Het grasland is soortenarm en bestaat voornamelijk uit soorten als Engels raaigras, gestreepte witbol, gewone paardenbloem en witte klaver.

1.5

VOORGENOMEN RUIMTELIJKE INGREEP

De plannen betreffen de aanleg van een transferium / carpoolplaats. Om de plannen mogelijk te maken wordt de bosstrook langs de A50 grotendeels gekapt en wordt de beekloop op een aantal plekken aangepast. Ook zal het grasland grotendeels verdwijnen. De bosstrook langs de N794 wordt verbreed en verspreid in het gebied worden bomen aangeplant. Voor een goede ontsluiting van het terrein wordt de N794 op een aantal plekken verbreed.

HOOFDSTUK 2 Wettelijk kader

2.1 NATUURBESCHERMING IN NEDERLAND

De juridische bescherming van de Nederlandse natuur is in hoofdlijn geregeld via twee sporen. De soortenbescherming, welke landelijk is geregeld onder de Flora- en faunawet, en de gebiedbescherming waarbinnen de Natuurbeschermingswet 1998 een belangrijk kader is.

In onderstaande paragraaf wordt nader ingegaan op de wettelijke en beleidsmatige kaders voor natuurbescherming, die relevant zijn voor dit project.

2.1.1 NATUURBESCHERMINGSWET 1998

Een belangrijk deel van deze wetgeving geeft uitvoering aan Europese richtlijnen. Daarbij gaat het om de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992). Natura 2000-gebieden vallen onder het beschermingsregime dat is opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998.¹

NATURA 2000

Onder Natura 2000 worden de gebieden verstaan die op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn worden aangewezen. De gebieden zijn van grote betekenis voor de bescherming van de Europese biodiversiteit en dienen gezamenlijk met alle andere aangewezen gebieden in Europa een ecologisch netwerk te vormen. In de loop van 2007 worden alle Natura 2000-gebieden in Nederland (opnieuw) aangewezen en worden voor deze gebieden instandhoudingsdoelen geformuleerd.

BESCHERMINGSREGIME

Om de instandhoudingsdoelen te waarborgen geldt er een vergunningplicht voor alle plannen en projecten die mogelijk (significante) gevolgen kunnen hebben voor het beschermde natuurgebied. Een vergunning voor een project kan alleen worden verleend indien vooraf zeker is dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast en de instandhoudingsdoelen niet in gevaar worden gebracht. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de zogenaamde ADC-toets: Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen).

¹ Andere gebieden die een beschermde status op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 hebben gekregen zijn de beschermde natuurmonumenten, en de gebieden die de minister van LNV aanwijst ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen (met uitzondering van de Natura 2000-gebieden).

2.1.2

ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

Sinds 1990 vormt de bescherming en ontwikkeling van de nationale Ecologische Hoofdstructuur (EHS) de ruimtelijke ruggengraat van het natuurbeleid. De globaal begrensde Ecologische Hoofdstructuur is in 1995 planologisch verankerd in het Structuurschema Groene Ruimte. In 2006 is het beleid overgenomen in de Nota Ruimte.² Met de inwerkingtreding van de Nota Ruimte is het Structuurschema Groene Ruimte vervallen.

De overheid beschrijft haar aanpak om de achteruitgang in oppervlakte en kwaliteit van de Nederlandse natuur tegen te gaan. De overheid heeft hiervoor kerngebieden en ecologische verbindingzones aangewezen: de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Voor de verdere uitwerking van instrumenten en begrippen die in de Nota Ruimte genoemd worden, is in 2007 het beleidskader Spelregels EHS³ opgesteld door het Rijk en provincies. Deze Spelregels dienen doorvertaald te worden in de provinciale beleidskaders.

De EHS beoogt het realiseren van een samenhangend netwerk van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden en natuurrijke cultuurlandschappen. Voor de begrensde EHS (netto EHS) geldt de verplichting tot instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden en een 'nee, tenzij'-regime. Het ruimtelijke beleid is gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de medebelangen die in het gebied aanwezig zijn. Nieuwe plannen, projecten of handelingen zijn niet toegestaan als deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

Het beleidskader 'Spelregels EHS' zegt over de bovengenoemde wezenlijke kenmerken en waarden het volgende: "Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken, zullen de te beschermen en te behouden wezenlijke kenmerken en waarden per gebied moeten worden gespecificeerd. De wezenlijke kenmerken en waarden zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om: de bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde".

"Feitelijk gaat het om de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied zoals opgenomen in de voorlopige Landelijke Natuurdoelenkaart die is opgenomen in het tweede Meerjarenprogramma Vitaal Platteland, en de nadere uitwerkingen daarvan zoals provinciale natuurdoeltypenkaarten en concrete uitwerkingsplannen." (Spelregels EHS, paragraaf 2.5, p. 11).

In de Spelregels zijn twee uitzonderingen opgenomen waarbij een individuele ingreep of een combinatie van projecten, ondanks een significant negatief effect op de waarden en kenmerken van de EHS, toch aanvaardbaar kan zijn. Het betreft de 'herbegrenzing EHS om andere dan ecologische redenen' en 'EHS-saldobenadering', bij gevallen waarbij significante

² Ministeries VROM, EZ, LNV en VenW, Nota Ruimte, Ruimte voor ontwikkeling, 2006 (verder: Nota Ruimte).

³ Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS, een gezamenlijke uitwerking van rijk en Provincies, te raadplegen op www.minInv.nl (verder: Spelregels EHS).

negatieve effecten plaatsvinden door de uitvoer van een combinatie van plannen, projecten en handelingen. In het beleidskader Spelregels EHS wordt dit nader toegelicht. Bij eventuele significante effecten is het compensatiebeginsel van toepassing.

2.1.3

FLORA- EN FAUNAWET

Sinds 1 april 2002 regelt de Flora- en faunawet de bescherming van in het wild voorkomende inheemse planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld mogen worden (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren (zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om hun directe leefomgeving, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen.

Mogelijkheid voor vrijstellingen en ontheffingen

Bij ruimtelijke plannen met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of er maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen, of de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling of is het mogelijk van de minister van LNV ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen drie groepen soorten worden onderscheiden. Deze groepen sluiten aan bij de indeling in tabellen van de AMvB Flora- en faunawet.

Groep 1: Algemene soorten waarvoor een vrijstelling geldt (Tabel 1 AMvB)

Voor algemeen voorkomende soorten geldt een algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Wel blijft ook voor deze soorten de zorgplicht van kracht.

Groep 2: Overige soorten waarvoor een vrijstelling geldt wanneer volgens een gedragscode gewerkt wordt (Tabel 2 AMvB; vogels)

Voor een aantal soorten geldt een vrijstelling mits volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Wanneer een dergelijke gedragscode (nog) niet beschikbaar is, kan een ontheffing worden aangevraagd. Deze kan worden verleend indien de beoogde ruimtelijke ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort(en). Eventueel moeten hiertoe mitigerende en compenserende maatregelen genomen worden. Voor vogels geldt echter een uitgebreide toets voor een ontheffing (zie onder groep 3).

Groep 3: Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten en in AMvB aanvullend aangewezen soorten (streng beschermde soorten) (Tabel 3 AMvB)

Voor soorten genoemd in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en voor de door het ministerie van LNV per algemene maatregel van bestuur nog aanvullend aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Een ontheffing kan alleen worden verleend wanneer:

- § er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- § er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten (geldt alleen voor de soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn);
- § er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort(en);
- § er aantoonbaar zorgvuldig wordt gehandeld.

HOOFDSTUK 3 Onderzoek gebiedenbescherming

3.1 NATURA 2000-GEBIED VELUWE

AANWIJZING NATURA 2000 De Veluwe is in november 2006 door de minister van LNV aangewezen als Natura 2000-gebied. Voor dit besluit loopt momenteel een inspraakprocedure. Een definitieve vaststelling wordt eind 2009 verwacht. In het ontwerpbesluit zijn de instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-gebied Veluwe vastgelegd voor de habitats en soorten genoemd in onderstaande tabellen.

Algemene doelen

- § Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- § Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- § Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.
- § Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- § Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Tabel 1

Aangewezen soorten en habitats voor Natura 2000-gebied Veluwe

Habitattype	
H2310	Stuifzandheiden met struikhei
H2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen
H2330	Zandverstuivingen
H3130	Zwakgebufferde vennen
H3160	Zure vennen
H3260 ¹⁾	Beken en rivieren met waterplanten
H4010	Vochtige heiden
H4030	Droge heiden
H5130	Jeneverbesstruwelen
H6230	Heischrale graslanden
H6410 ¹⁾	Blauwgraslanden
H7110 ¹⁾	Actieve hoogvenen

Habitatype	
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst
H9160 ¹⁾	Eiken-haagbeukenbossen
H9190	Oude eikenbossen
H91E0	Vochtige alluviale bossen
¹⁾ LNV heeft voorgesteld deze habitats toe te voegen aan de lijst.	

Habitatrichtlijnsoorten	
H1042	Gevlekte witsnuitlibel
H1083	Vliegend hert
H1096	Beekprik
H1163	Rivierdonderpad
H1166	Kamsalamander
H1318	Meervleermuis
H1831	Drijvende waterweegbree

Vogelrichtlijnsoorten	
A236	Zwarte Specht
A027	Wespendief
A229	Ijsvogel
A338	Grauwe klauwier
A276	Roodborsttapuit
A246	Boomleeuwerik
A224	Nachtzwaluw
A277	Tapuit
A122	Kwartelkoning
A223	Draaihals
A255	Duinpieper

DE VELUWE

Het landschap van de Veluwe wordt gekenmerkt door stuwwallen en smeltwaterafzettingen. Daarbij zijn in de dekzanden löss en stuifzanden ontstaan. Het grootste deel van de Veluwe is bebost (ca. 73.000 ha) waarvan ongeveer een kwart loofbos en driekwart naaldbos. In de niet beboste delen van de Veluwe worden de heidegronden en stuifzandgronden aangetroffen. Plaatselijk komen in de heide jeneverbesstruwelen, vennen en natte heide voor. In dit gebied komen vele beschermde planten en diersoorten voor. Langs de randen van de Veluwe ontspringen beken, die het domein vormen van beekprik en beekvegetaties. Het gebied herbergt de grootste populatie van het vliegend hert, met name in het noord-oostelijke deel bij Apeldoorn. Mede door de grote omvang is de Veluwe een zeer belangrijk broedgebied voor broedvogels van stuifzanden en droge heidevelden (zoals de nachtzwaluw, boomleeuwerik, duinpieper, roodborsttapuit e.d.) en voor broedvogels van gevarieerde heideterrainen (zoals de draaihals en de grauwe klauwier). Daarnaast is het beboste deel van de Veluwe van groot belang voor broedvogels als de wespendief en de zwarte specht. Als laatste vormen de sprengen langs de randen van het Veluwemassief een belangrijk broedgebied voor de ijsvogel.⁴

⁴ Informatie ontleend aan het gebiedendocument voor de Veluwe. Ministerie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, concept. Gebiedendocument Natura 2000 gebied 57 - Veluwe

De Veluwe heeft naast een duidelijke natuurfunctie tevens een militaire functie (een deel van de Veluwe wordt gebruikt als militair oefenterrein), een woon- en werkfunctie en natuurlijk een recreatieve functie.

3.1.1 EFFECTBESCHRIJVING

Ruimtebeslag & versnippering

Het plangebied ligt op 1000 meter afstand van Natura 2000-gebied Veluwe.

Ruimtebeslag / versnippering is dan ook niet aan de orde.

Verstoring

Gezien de grote afstand tot het gebied wordt verstoring door licht, geluid en beweging van mensen / voertuigen uitgesloten.

Hydrologische- en vegetatieveranderingen

Gezien de grote afstand van het plangebied tot het Natura 2000-gebied Veluwe wordt niet verwacht dat hydrologische- en vegetatieveranderingen zullen optreden tijdens de aanleg- en gebruiksfase. Effecten van een eventuele bronbemaling tijdens de aanleg zullen zeker niet leiden tot een effect op de Veluwe.

3.1.2 TOETSING VAN EFFECTEN

Doordat negatieve effecten op kwalificerende waarden van het Natura 2000-gebied Veluwe met zekerheid kunnen worden uitgesloten, is vergunningverlening niet noodzakelijk.

3.2 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

In figuur 2 is te zien dat het plangebied geen deel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Wel ligt ca. 125 meter ten zuiden van het plangebied een zone langs een beek behorend tot 'EHS met verweving'. Dit zijn gebieden met een verweving van landbouwkundig grondgebruik en natuurelementen. De wezenlijke waarden (natuurdoelen) van de betreffende zone bestaan uit: beek en natte heide- en broekontginninglandschap. Daarnaast ligt het plangebied op ca. 1 kilometer afstand van de kernkwaliteit natuurgebied (Veluwe).

Figuur 2

Begrenzing EHS rondom het plangebied.

Bron: Atlas Groen Gelderland.

3.2.1 EFFECTBESCHRIJVING

Ruimtebeslag & versnippering

Het plangebied ligt buiten de begrenzing van EHS-gebied, waardoor ruimtebeslag en versnippering niet aan de orde zijn.

Verstoring

Het plangebied ligt op circa 125 meter afstand van de meest dichtbij gelegen EHS-gebieden. In het tussenliggende gebied zijn horecavoorzieningen aanwezig (o.a. McDonalds restaurant). Door de afstand en het bestaande verstoring die uitgaat van de bestaande horecavoorzieningen wordt extra verstoring tijdens de aanleg- en gebruiksfase niet verwacht. Het belangrijkste doel van de transferium / de carpoolplaats is het verminderen van autogebruik en het bevorderen van openbaar vervoer. Hierdoor wordt verwacht dat verstoring op EHS-gebieden juist zal verminderen door een afname van voertuigbewegingen.

Hydrologische veranderingen

Tijdens de aanlegfase van het transferium zal mogelijk bronbemaling toegepast worden. Hierdoor kan een tijdelijke, beperkte ontwaterende werking uitgaan van de werkzaamheden. Na uitvoering van de werkzaamheden en het stopzetten van de bemaling zal de uitgangssituatie zich weer herstellen. Gezien de tijdelijke, beperkte aard van de ingreep zal geen onaanvaardbare aantasting optreden.

3.2.2 TOETSING VAN EFFECTEN

Er is geen sprake van aantasting van de wezenlijke waarden van omliggende EHS-gebieden door ruimtebeslag, versnippering, verstoring of hydrologische veranderingen. Het 'Nee, tenzij' principe is naar ons ziens niet aan de orde en er hoeft geen compensatie plaats te vinden.

HOOFDSTUK

4 Onderzoek soortenbescherming

4.1

BESCHERMDE SOORTEN

Op 12 november 2008 heeft een veldbezoek plaatsgevonden. De weersomstandigheden waren –voor de tijd van het jaar- gunstig: bewolkt, droog, weinig wind en een temperatuur van 6 °C. Gezien het seizoen waarin het veldbezoek plaatsvond kon geen volledige inventarisatie uitgevoerd worden. Daarom is een “habitatgeschiktheidsbeoordeling” uitgevoerd. Daarbij is op basis van terreinkenmerken vastgesteld of er leefgebied voor beschermde soorten aanwezig is, met bijzondere aandacht voor leefgebied voor strikt beschermde soorten. Soorten en soortgroepen die in dit seizoen wel kunnen worden geïnventariseerd zijn wel onderzocht.

4.1.1

VAATPLANTEN

Volgens de gegevens van de provincie Gelderland en natuurloket zijn één beschermde soort van tabel 1 en twee soorten van de Rode Lijst bekend in het kilometerhok waarin het plangebied gelegen is. Tijdens het veldbezoek zijn echter geen beschermde soorten en soorten van de Rode Lijst aangetroffen.

Mogelijk komen soorten van tabel 1 als grasklokje (berm N794) en brede wespenorchis (rand bosstroken) en Rode Lijstsoorten als klimopwaterranonkel (Noordelijke horsthoekerbeek) voor in het plangebied.

4.1.2

BROEDVOGELS

In het plangebied zijn broedvogels van bos en struweel te verwachten als roodborst, merel, vink, winterkoning, heggenmus, tjiftjaf, fitis, zwartkop, tuinfluiter, houtduif en zwarte kraai. Van de laatstgenoemde soort is een (oud) nest aangetroffen in de te kappen bosstrook langs de A50. Vanwege het besloten karakter van het plangebied zijn weidevogels niet in het plangebied te verwachten. Nestlocaties of aanwijzingen voor nestlocaties van jaarrond beschermde broedvogels zijn niet in het plangebied aangetroffen.

4.1.3

ZOOGDIEREN

Tijdens de veldverkenning zijn meerdere sporen van muizen aangetroffen. Het plangebied is geschikt als leefgebied voor de volgende zoogdieren: aardmuis, egel, bunzing, vos, hermelijn, huisspitsmuis, veldmuis, woelrat, tweekleurige bosspitsmuis, wezel, rosse woelmuis, bosmuis, konijn en haas.

Vanwege het ontbreken van bebouwing met geschikte invliegopeningen en bomen met geschikte holten is de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen niet te verwachten. Wel vormen de Noordelijke Horsthoekerbeek en de bosstroken in het plangebied mogelijk een vliegroute voor vleermuizen als watervleermuis, gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis. Verder wordt het plangebied naar verwachting gebruikt als (beperkt) foerageergebied door eerdergenoemde soorten en ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger.

De aanwezigheid van waterspitsmuis is niet te verwachten binnen het plangebied door het intensieve onderhoud van de beek en het ontbreken van goed ontwikkelde oevervegetaties. waterspitsmuis heeft namelijk een voorkeur voor goed ontwikkelde, minder voedselrijke vegetaties en dergelijke vegetaties ontbreken in het gebied.

4.1.4

AMFIBIEËN EN REPTIELEN

Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën waargenomen. Op basis van de terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens zijn alleen tabel 1- soorten als bastaardkikker, bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad in het plangebied te verwachten.

Strikt beschermde amfibieën zijn op basis van bekende verspreidingsgegevens en terreinkenmerken niet in het plangebied te verwachten.

4.1.5

REPTIELEN

Op basis van bekende verspreidingsgegevens (RAVON & Natuurloket) en de terreinkenmerken is de aanwezigheid van reptielen niet te verwachten.

4.1.6

VISSEN

In het kilometerhok waarin het plangebied gelegen is, is één beschermde vissoort bekend (natuurloket). Tijdens de veldverkenning is de Noordelijke Horsthoekerbeek intensief bemonsterd met een steeknet. Daarbij zijn het beschermde bermpje en de niet beschermde driedoornige stekelbaars aangetroffen. Naar verwachting heeft de beek het gehele jaar door een functie als leefgebied (o.a. voor voortplanting en overwintering) van bermpje. Overige beschermde vissoorten worden gezien bekende verspreidingsgegevens en de kenmerken van de beek (zwakstromende bovenloop met modderbodem) niet verwacht.

4.1.7

ONGEWERVELDEN

Bij het Natuurloket zijn geen gegevens bekend van beschermde ongewervelden binnen het plangebied. Wel zijn in het kilometerhok waarin het plangebied gelegen is, twee soorten van Rode Lijst bekend. Naar verwachting betreft het sleedoonpage en mogelijk groot dikkopje (Bos et al. 2006). Binnen het plangebied is ook geschikt leefgebied aangetroffen in de vorm van jonge sleedoorstruwelen (sleedoorndpage) en bloemrijke bermen (groot dikkopje).

4.2

MOGELIJKE GEVOLGEN VOOR BESCHERMDE SOORTEN

De belangrijkste ingrepen met mogelijke gevolgen voor beschermde soorten zijn:

- § Kappen van bomen/bos;
- § Grond- en graafwerkzaamheden;
- § Beïnvloeding van het watermilieu.

De mogelijke gevolgen voor beschermde soorten door de ingrepen zijn:

- § Brede wespenorchis en grasklokje en hun standplaatsen kunnen worden geschaad tijdens graafwerkzaamheden in bermen en bosranden.
- § Broedende vogels en nesten kunnen worden verstoord wanneer de werkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden.
- § Vleermuizen kunnen worden verstoord door licht wanneer werkzaamheden plaatsvinden buiten de dagperiode. Door de aanwezigheid van voldoende alternatieve vliegroutes en foerageergebieden zal geen schade optreden aan onmisbare vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen.
- § Door grond- en graafwerkzaamheden kunnen holen en/of schuilplaatsen van algemene kleine zoogdieren worden verstoord of vernietigd, individuele dieren kunnen daarbij worden verstoord of omkomen.
- § Voortplantingsgebied (Noordelijke horsthoekerbeek) van algemene amfibieën kan aangetast worden door beïnvloeding van het watermilieu. Overwinteringsplaatsen van algemene amfibieën kunnen worden aangetast door grond- en graafwerkzaamheden en het kappen van bos/bomen, individuele dieren kunnen daarbij worden verstoord of omkomen.
- § Aantasting van leefgebied van bermpje kan het gehele jaar plaatsvinden, indien het watermilieu van de Noordelijke horsthoekerbeek wordt beïnvloed.
- § Tijdens de uitvoering kan de fysieke aanwezigheid van machines en mensen leiden tot verstoring van dieren.

4.3

TOETSING AAN FLORA- EN FAUNAWET

Tabel 4.1

Beschermde soorten waarvoor de Flora- en faunawet (mogelijk) van toepassing is.

Beschermde soorten	Verbodsbepaling
grasklokje en brede wespenorchis	Vernielen van groeiplaatsen (art. 8)
Alle voorkomende broedvogels	Vernietigen van nesten en verstoring van verblijfplaatsen (art. 11) Opzettelijk verontrusten van dieren (art.10)
aardmuis, egel, bunzing, vos, hermelijn, huisspitsmuis, veldmuis, woelrat, tweekleurige bosspitsmuis, wezel, rosse woelmuis, bosmuis, konijn, haas, bastaardkikker, bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad en bermpje	Vernietigen van holen en/of verblijfplaatsen (art. 11) Doden en/of verontrusten van dieren (art. 9 en 10)

4.4

VOORKOMEN EN BEPERKEN VAN SCHADE

In onderstaand ecologisch werkprotocol is een aantal maatregelen en uitvoeringsvoorschriften opgenomen waarmee de negatieve gevolgen voor in het wild voorkomende beschermde soorten planten en dieren zoveel mogelijk kunnen worden voorkomen.

- § Schade aan broedvogels dient altijd worden voorkomen. De werkzaamheden dienen minimaal buiten het broedseizoen van vogels (dus vóór half maart en na half juni*) te worden gestart. In de periode half juni tot augustus kan alleen worden gewerkt mits er geen broedvogels worden verstoord. Het verwijderen van bomen en struiken dient buiten de periode half maart-half juli plaats te vinden.
- § Tijdens werkzaamheden geen gebruik maken van felle, uitstralende lichtbronnen, vooral rond schemertijden, om negatieve effecten op foeragerende vleermuizen te voorkomen.
- § Bij grondwerkzaamheden één kant op werken, om het voor dieren mogelijk te maken de werkzaamheden te ontvluchten. Werkzaamheden in de sloten en in de oever kunnen het beste tijdens de maanden september-november (d.w.z. na de voortplantingsperiode en vóór de winterrust van vissen en amfibieën) worden uitgevoerd.
- § Voorkomen dat amfibieën, vissen of andere waterdieren tijdens het dempen in de watergangen ingesloten raken. Indien wel dieren in het afgezette deel van de watergang ingesloten raken, deze vangen en overzetten naar een deel van de beek waar geen werkzaamheden plaatsvinden. Voor het vangen en overzetten van beschermde soorten is echter ook een ontheffing nodig.
- § Terreindelen die gehandhaafd blijven, worden zoveel mogelijk met rust gelaten.
- § Vanuit de algemene zorgplicht dient tijdens de werkzaamheden continu te worden gelet op aanwezigheid van al dan niet beschermde planten en dieren. Bij aantreffen van dieren en planten moet worden voorkomen dat deze gedood of verwond c.q. (bij planten) onnodig aangetast worden. In het geval dat een ingreep toch samenvalt met de aanwezigheid van beschermde soorten, worden passende maatregelen genomen of er wordt naar een andere oplossing gezocht.

Specifiek voor bermpje

- § Uitvoering van de werkzaamheden in de periode september t/m maart (buiten de voortplantingsperiode, de opgroeiperiode van visbroed van bermpje en vorstperiodes).
- § Watervegetatie in de beek wordt – waar mogelijk – zo veel mogelijk gespaard bij de werkzaamheden in de beek.
- § Bij het uitvoeren van graafwerkzaamheden aan de bodem en de oeverzone van de beek, wordt het afgegraven materiaal direct geïnspecteerd door een visdeskundige op de aanwezigheid van vissen. Aangetroffen exemplaren van bermpje worden teruggezet in een deel van de beek waar geen werkzaamheden plaatsvinden.

4.5

MOGELIJKHEDEN VOOR VRIJSTELLINGEN EN ONTHEFFINGEN

Door de uitvoering te laten plaatsvinden volgens het ecologisch werkprotocol kan voor een aantal beschermde soorten de negatieve gevolgen voorkomen of beperkt worden. Voor andere soorten is schade niet te vermijden en worden verbodsbepalingen overtreden. De Flora- en faunawet biedt mogelijkheden om uitzonderingen te maken op de verbodsbepalingen, in de vorm van vrijstellingen en ontheffingen.

* Deze periode is indicatief. Sommige vogelsoorten hebben een afwijkende broedperiode.

Dit is in onderstaande tabel voor het plangebied weergegeven.

Tabel 4.2

Beschermingsniveau van
beïnvloede soorten.

Beschermingsniveau Flora- en faunawet	Beïnvloede soorten
1. Soorten met algemene vrijstelling	grasklokje, brede wespenorchis, aardmuis, egel, bunzing, vos, hermelijn, huisspitsmuis, veldmuis, woelrat, tweekleurige bosspitsmuis, wezel, rosse woelmuis, bosmuis, konijn, haas, bastaardkikker, bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad
2. Overige soorten met voorwaardelijke vrijstelling Vrijstelling mits gedragscode wordt toegepast. Indien geen gedragscode: ontheffing noodzakelijk. Ontheffing mits gunstige staat van instandhouding van de soort.	bermpje
3. Streng beschermde soorten Ontheffing mits gunstige staat instandhouding soort, geen andere bevredigende oplossing en dwingende redenen van groot openbaar belang.	-

HOOFDSTUK

5

Conclusies en
aanbevelingen

5.1

GEBIEDSBESCHERMING

- § Het plangebied is niet aangewezen onder de Natuurbeschermingswet 1998. Er zijn geen negatieve effecten te verwachten door de voorgenomen ruimtelijke ingrepen op Natura 2000-gebied Veluwe.
- § Er is geen sprake van negatieve effecten op de EHS. Het 'nee-tenzij' principe is naar ons inziens niet aan de orde en compensatie hoeft niet plaats te vinden.

5.2

SOORTENBESCHERMING

- § In het gebied komen soorten voor die door de Flora- en faunawet worden beschermd.
- § Door naleving van het ecologisch protocol (zie § 4.4) kan een deel van de negatieve gevolgen voor beschermde soorten voorkomen of beperkt worden.
- § Niet alle schade is te vermijden, waardoor voor enkele soorten verbodsbepalingen worden overtreden. De meeste soorten zijn opgenomen op tabel 1 van de Flora- en faunawet. Hiervoor gelden vrijstellingen.
- § Voor de vrijgestelde soorten en niet beschermde soorten geldt de zorgplicht. Aan de zorgplicht kan worden voldaan door tijdens de uitvoering de maatregelen uit het ecologisch protocol te volgen.
- § Voor bermpte (tabel 2) is het aanvragen van ontheffing van de Flora- en faunawet wel noodzakelijk, behalve als gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode (b.v. Gedragscode Provinciale infrastructuur; Gedragscode Unie van Waterschappen).
- § Indien toch werkzaamheden plaatsvinden buiten de geschikte periode plaatsvinden, kunnen negatieve gevolgen voor vrijgestelde soorten niet uitgesloten worden en moet ook voor de overige soorten van tabel 2 en 3 een ontheffing worden aangevraagd.

5.3

AANBEVELINGEN

- § Het is aan te raden om eventueel te verwijderen sleedoorns te verplaatsen naar nieuwe beplantingsvlakken in het plangebied. Op de wijze blijven waardplanten van Rode Lijstsoort sleedoornpage behouden.
- § Wellicht kunnen er kruidenrijke bermen of stroken in het plangebied geïntegreerd worden. Dit levert een geschikt habitat op voor veel soorten als dagvlinders en zoogdieren.

BIJLAGE 1

Bronnen

- § Bos F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De vlinderstichting (2006). De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en EIS Nederland, Leiden.
- § Broekhuizen et al., 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijk Nederlandse Natuurhistorische Vereniging.
- § Nie, H.W. de, 1997. Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen. Stichting Atlas Verspreiding Nederlandse Zoetwatervissen. Media Serv' b.v. Doetichem

Websites:

- § Het Natuurloket: www.natuurloket.nl
- § Ministerie van LNV: www.minlnv.nl
- § Provincie Gelderland: www.gelderland.nl
- § Ravon: www.ravon.nl
- § Waarneming.nl: www.waarneming.nl

COLOFON

QUICKSCAN ECOLOGIE TRANSFERIUM HEERDE

OPDRACHTGEVER:

Provincie Gelderland

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

M. (Marco) van der Sluis

GECONTROLEERD DOOR:

Beno J.H. Koolstra

VRIJGEGEVEN DOOR:

Beno J.H. Koolstra

12 december 2008

074004624

Projectnummer: B02042.100073.001

ARCADIS NEDERLAND BV

Zendmastweg 19

Postbus 63

9400 AB Assen

Tel 0592 392 111

Fax 0592 353 112

www.arcadis.nl

Handelsregister

9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden veeelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.